

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
Імені Володимира Гнатюка

Кафедра образотворчого мистецтва, дизайну та методики їх навчання

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Завідувач кафедру
_____ Марія МАРКОВИЧ
“25” серпня 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПАНОРАМНЕ ФОТО**

Рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський)</u>
Галузь знань	<u>02 Культура і мистецтво</u> (шифр і назва галузі знань)
Спеціальність	<u>021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво</u> (код і найменування спеціальності)
Освітня програма	<u>Фотомистецтво та візуальні практики</u> (найменування освітньої програми)
Мова навчання	<u>українська</u>

Робоча програма навчальної дисципліни «Панорамне фото» для студентів освітньої програми «Фотомистецтво та візуальні практики» спеціальності 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» галузі знань 02 Культура і мистецтво.

Розробники:

Тобілевич Г.М. – асистент кафедри образотворчого мистецтва, дизайну та методики їх навчання.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва, дизайну та методики їх навчання

Протокол № 1 від “25” серпня 2025 року

Завідувач кафедрою образотворчого

мистецтва, дизайну та методики їх навчання _____ Марія МАРКОВИЧ

1. Опис навчальної дисципліни

1	Освітня програма	Фотомистецтво та візуальні практики
2	Спеціальність	021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»
3	Галузь знань	<u>02 Культура і мистецтво</u>
4	Ступінь вищої освіти	Перший (бакалаврський)
5	Статус дисципліни	Обов'язкова
6	Мова навчання	Українська
7	Курс	4
8	Семестр	7
9	Кількість змістових модулів (за курсом)	1
10	Форма підсумкового контролю	Екзамен
11	Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	3
12	Загальна кількість годин;	90
13	Аудиторні заняття (год.)	45
14	Лекції (год.)	5
15	Лабораторні заняття (год.)	40
16	Самостійна робота студента (год.)	45

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: – 50% - 50%.

2. Мета навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Панорамне фото» є формування у студентів знань і практичних умінь зі створення панорамних зображень як художнього та технічного засобу виразності у фотомистецтві. Курс спрямований на опанування принципів побудови панорамного кадру, роботи з простором, перспективою, світлом і кольором, а також технік зйомки та зшивання панорам. Дисципліна розвиває просторове мислення, здатність до композиційного узагальнення та розуміння особливостей передачі великого простору через фотографічне зображення.

Основними **завданнями** вивчення курсу є:

- Опанування теоретичних знань про особливості панорамної фотографії, види панорам, принципи зйомки та композиційного побудови великого простору.
- Розвиток практичних навичок роботи з обладнанням і програмним забезпеченням для створення панорамних знімків, включно зі зйомкою, зшиванням кадрів і корекцією перспективи.

- Формування художнього бачення, здатності передавати простір, масштаб, глибину та атмосферу сцени через панорамне зображення.
- Удосконалення технічної майстерності у виборі ракурсів, роботи зі світлом, експозицією та кольором для досягнення цілісності панорами.
- Розвиток критичного мислення при оцінюванні панорамних композицій, аналізі помилок і пошуку оптимальних рішень для художньої виразності.

3. Компетентності та результати навчання

Під час вивчення навчальної дисципліни «Панорамне фото» передбачено формування у здобувачів вищої освіти таких *компетентностей*:

загальних:

- ЗК 1. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.
- ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 10 Здатність бути критичним та самокритичним.
- ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт
- ЗК 18. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

фахових:

- ФК 01. Високий рівень виконавської майстерності.
- ФК 02. Здатність створювати та реалізувати власні художні концепції у творчо-виробничій діяльності.
- ФК 03. Здатність спостерігати, відбирати, розрізняти, типологічно доцільно компонувати, цілеспрямовано формувати і використовувати інформаційний, виразний, образний рівні аудіовізуального твору.

ОК забезпечує досягнення здобувачами таких *результатів навчання*:

- ПРН 3. Володіти методами та навичками роботи зі знімальною та освітлювальною технікою та обладнанням.
- ПРН 5. Генерувати нові ідеї для втілення їх в аудіовізуальному творі.
- ПРН 7. Забезпечувати виразність при втіленні авторського задуму аудіовізуального твору.
- ПРН 17. Збирати, оцінювати, аналізувати та обробляти інформацію з використанням сучасних інформаційних технологій та спеціалізованого програмного забезпечення.

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Зміст навчальної дисципліни

ЗМ. ПАНОРАМНЕ ФОТО

Тема 1. Принципи панорамної зйомки.

Основні характеристики панорамної фотографії та її художньо-технічне значення. Побудова кадру за принципами композиції: золотий перетин, правило третин, баланс елементів у панорамному знімку. Значення композиційної гармонії для сприйняття простору

та глибини кадру. Роль практичних вправ у формуванні умінь планувати кадрування та розташування ключових елементів у панорами.

Тема 2. Історія панорамної зйомки.

Передумови розвитку панорамної фотографії та ключові історичні події, що вплинули на формування жанру. Видатні фотографи, які працювали у сфері панорамного зображення, та їх внесок у розвиток композиційних і технічних прийомів. Використання панорам у сучасних фотостоках та комерційній практиці. Аналітичне осмислення історії жанру як основа для розуміння еволюції технік і художніх рішень.

Тема 3. Сферичні та кубічні панорами.

Характеристика сферичних та кубічних панорам, їхні особливості у технічній реалізації та художньому сприйнятті. Типи проєкції та способи представлення тривимірного простору на двовимірному зображенні. Переваги і обмеження кожного типу панорами для різних жанрів та задач фотомистецтва. Практичне застосування знань для вибору оптимального типу панорами під конкретну сцену.

Тема 4. Методика багаторядних знімків.

Особливості багаторядної зйомки як техніки підвищеної деталізації та точності панорами. Планування кількості рядів, нахилу камери та перекриття кадрів для досягнення цілісності зображення. Переваги (висока деталізація, реалістичність) та недоліки (тривалість зйомки, необхідність ретельного склеювання) методу. Практичні завдання з багаторядної зйомки для формування професійних навичок студента.

Тема 5. Етапи створення панорамного фото.

Послідовність дій при створенні панорами: підготовка та налаштування камери, вибір ракурсу, робота зі світлом. Склеювання отриманих знімків, виправлення похибок і корекція перспективи для цілісності панорами. Особливості побудови сферичних панорам та оптимізація композиції для художньої виразності. Практичні вправи з обробки та зборки панорам як підсумкова навичка курсу.

4.2 Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль Панорамне фото.						
1. Принципи панорамної зйомки.	9	1	-	4	-	4
2. Історія панорамної зйомки.	7	1	-	4	-	2
3. Сферичні та кубічні панорами.	9	1	-	4	-	4
4. Методика багаторядних знімків.	7	1	-	4	-	2
5. Етапи створення панорамного фото.	7	1	-	4	-	2
6. Панорамне фото. Побудова за принципами композиції.	8	-	-	4	-	4
7. Правило єдиної експозиції.	8	-	-	4	-	4
8. Правило штативу, або вміння знімати з твердих рук.	6	-	-	4	-	2
9. Правило перекриття.	7	-	-	4	-	3
10. Правило спостережливості.	8	-	-	4	-	4

11. Дотримання однакового використання інструментів.	2	-	-		-	2
12. Сферичні та кубічні панорами.	4	-	-		-	4
13. Переваги багаторядної зйомки.	4	-	-		-	4
14. Недоліки багаторядної зйомки.	4	-	-		-	4
Всього годин	90	5	-	40	-	45

4.3. Теми лекцій

№ з/п	№ теми	Назва теми	К-сть-годин
1	1	Тема 1. Принципи панорамної зйомки.	1
2	2	Тема 2. Історія панорамної зйомки.	1
3	3	Тема 3. Сферичні та кубічні панорами.	1
4	4	Тема 4. Методика багаторядних знімків.	1
5	5	Тема 5. Етапи створення панорамного фото.	1
		Всього годин	5

4.4. Теми лабораторних занять

№ з/п	№ теми	Назва теми	К-сть-годин
1	1	Тема 1. Панорамне фото. Побудова за принципами композиції.	4
2	2	Тема 2. Правило єдиної експозиції.	4
3	3	Тема 3. Правило штативу, або вміння знімати з твердих рук.	4
4	4	Тема 4. Правило перекриття.	4
5	5	Тема 5. Правило спостережливості.	4
6	6	Тема 6. Дотримання однакового використання інструментів.	4
7	7	Тема 7. Сферичні та кубічні панорами.	4
8	8	Тема 8. Переваги багаторядної зйомки.	4
9	9	Тема 9. Недоліки багаторядної зйомки.	4
10	10	Тема 10.	4
		Всього годин	40

4.5. Самостійна робота

№ з/п	№ теми	Назва теми	К-сть-годин
-------	--------	------------	-------------

1	1	Тема 1. Історія розвитку панорамної фотографії	4
2	2	Тема 2. Типи панорам і сфери застосування	2
3	3	Тема 3. Вибір техніки для панорамної зйомки	4
4	4	Тема 4. Принципи перекриття кадрів, фокусної відстані, експозиції.	2
5	5	Тема 5. Поняття точки нульового паралаксу	2
6	6	Тема 6. Програмне забезпечення для створення панорам	4
7	7	Тема 7. Аналіз панорамних фото відомих авторів	4
8	8	Тема 8. Склеювання отриманих знімків.	2
9	9	Тема 9. Особливості зйомки панорами в «Золотий час»	3
10	10	Тема 10. Освітлення кадру панорами. Погрішності склеювання.	4
11	11	Тема 11. Практична зйомка міської панорами	2
12	12	Тема 12. Художня інтерпретація панорамного зображення	4
		Всього годин	45

5. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Панорамне фото» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- теоретичні знання з курсу;
- індивідуальні та командні проекти;
- Світлини, підготовка до зйомки

6. Форми контролю

У процесі вивчення дисципліни «Панорамне фото» використовуються такі форми контролю:

- поточний контроль здійснюється у формі оцінювання результатів навчальної діяльності студентів на практичних заняттях, передбачає оцінку виконаних завдань самостійної роботи згідно кожного заняття;

7. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

7.1. Критерії оцінювання на лабораторних заняттях:

Відмінно: студент демонструє ґрунтовні знання матеріалу теми заняття в повному обсязі, вміє вільно висловлює думку з проблемних питань, виявляє креативність у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь; при виконанні ситуаційних чи творчих вправ та завдань застосовує вірний алгоритм (послідовність) виконання завдання / вправи.

Добре (дуже добре): студент демонструє повні, систематичні знання з теми заняття, вміє вільно висловлювати думку з проблемних питань, самостійно аналізує теоретико-практичні аспекти, однак при викладі матеріалу допускає несуттєві помилки, водночас – володіє методами та засобами навчання; при виконанні ситуаційних чи творчих вправ та завдань застосовує вірний алгоритм (послідовність) виконання завдання / вправи.

Посередньо: студент демонструє знання основного матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхневу обізнаність у проблемних питаннях теми заняття, допускає суттєві помилки при викладі матеріалу, але спроможний усунути їх із допомогою викладача; при виконанні ситуаційних чи творчих вправ та завдань допускає помилки у послідовності виконання завдання / вправи.

Задовільно: студент демонструє фрагментарні знання матеріалу з теми заняття, що складає менше 50% необхідного обсягу, не вміє логічно висловлюватися, аналізувати та виправляти помилки; при виконанні ситуаційних чи творчих вправ та завдань не орієнтується у послідовності виконання завдання / вправи.

Незадовільно (FX): студент демонструє фрагментарні знання з теми заняття, які є частково правильними; відповідь містить грубі помилки у розкритті питань, передбачених планом заняття;

Незадовільно (F): студент не володіє знаннями з теми заняття, відповідь неправильна або відсутня взагалі, практичні роботи та вправи не виконує.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
64-74	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

Змістовий Модуль					Підсумковий контроль (залік)	Сума
Тема1	Тема3	Тема6	Тема7	ЗМ		
25	25	25	25	-	залік	100

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Робоча програма, електронний навчально-методичний комплекс
2. Мультимедійний проектор.
3. Навчальна література, зразки студентських робіт.

9. Рекомендована література

Основна

1. Панорама // Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. — Київ : ВЦ «Академія», 2007. — Т. 2 : М — Я. — С. 177.
2. Панорама // Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. — 5-те вид. — К. ; Ірпінь : Перун, 2005. — ISBN 966-569-013-2.
3. 362/mode/1up?view=theater Панорамування: Рухома зйомка // Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. — Київ : ВЦ «Академія», 2007. — Т. 2 : М — Я. — С. 177; 362.
4. Вирішальна мить Єфрема Лукацького. Єфрем Львович Лукацький. - Samit-Knyha. 2022. 359 с.
5. Золотий час. Belyi veter. – 2018. 188 с.
6. Як знімати неймовірні фотографії. Генрі Керол. – ArtHuss . 2022. 128 с.
7. Нерозказане: історії, що криються за фотографіями. Стів МакКарі – ArtHuss. 2024. 304 с.
8. Вулична фотографія сьогодні. Софі Говарт, Стівен Макларен - ArtHuss. 2024. 232 с.
9. Фотографи про фотографію: Як вони бачать, думають і фотографують. Генрі Керол - ArtHuss. 2023. 128 с.
10. Фотографія як сучасне мистецтво (Світ мистецтва). Шарлотта Коттон - ArtHuss. 2022. 336 с.
11. Книга 100 ідей, що змінили фотографію. Мері Волнер Марієн. - ArtHuss. 2023. 224 с.
12. «Цифрова фотографія». Скотта Келбі. - Фабула. 2021. 224 с.
13. «Як знімати неймовірні пейзажі». Генрі Керол. – ArtHuss. 2023. 128 с.

10. Інформаційні ресурси в Інтернеті.

1. <https://www.istockphoto.com/uk/%D1%84%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%97/%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%BD%D0%B0-%D1%84%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F>